

FREDSODKI O ZLORABAH SOCIALNIH POMOČI

Heinrich A. Henkel, Franz Favelka, Missbrauch und Sozialpolitik - Kritik an Strategien zur Begränzung des Wohlfahrtsstaats, Neue Praxis, 2 1982, 109-116.

Fredsodek, da se socialne pomoči, druge socialne dajatve in usluge na veliko izkoriščajo in zlorabljuje je razširjen in trdovraten. Občila senzacionalistično poročajo o posameznih primerih zlorab in skušajo zbuditi vtis, da gre za ropanje države in plačevalcev davkov. Pri tem imajo za zlorabo ne le to, da prosilec za socialno pomoč zavestno navaja neresnične podatke in se skuša torej s prevaro okoristiti, ampak tudi to, če si skuša kdo pridobiti več različnih dajatev, do katerih je po zakonu upravičen. To seveda ni zloraba. Do zlorabe pride le takrat, kadar oseba prejema določeno pomoč (uporablja uslugo), čeprav do nje ni upravičena, ne glede na to, po čigavi krivdi je prišlo do takega stanja.

Največji del neupravičenih prejemkov pripisujejo zapletenim postopkom in predpisom, posebno pa pogostemu spreminjanju pravnih osnov. Tako ocenjujejo, da je v ZDA med prejemniki prehrambenih bonov (Food Stamps Program; boni za prehrano po znižanih cenah) 7,8 % neupravičenih (v letu 1979/80), za program socialnih pomoči družinam v ZDA (AFDC program) pa, da je 1,8 % prevar (l. 1975). V Veliki Britaniji ocenjujejo, da je povprečni odstotek zlorab pri socialnih pomočeh (Supplementary Benefit Program) 2,8 % (1965-1971).

Toda to je premalo v primerjavi z oceno mednarodne skupine izvedencev, ki sodijo, da približno polovica upravičencev ne dobiva pomoči. To pomeni, da precejšnje število upravičencev ne izkoristi svojih pravic, ker jih ne more ali noče. V Veliki Britaniji sodijo, da programe socialnih pomoči izkorišča 82 % upravičencev. V Avstriji navajajo 50-odstotno izkoriščencst socialnih pomoči, v ZR Nemčiji pa 52-odstotno. Zlorab je povsod zelo malo, od 1 do 3 %, v množičnih občilih in v političnih razpravah pa se jim pripisuje nesorazmerno velik pomen, medtem ko niti omenjajo ne, da

IZVEDENJE OZNAČENIH POMOČI

mnogi ne izkoristijo svojih pravic. Tolikšen delež neizkoriščanih pomoči je po mnenju piscev posledica "pasivnega" odnosa socialnih služb, ki skušajo čimveč prihraniti, namesto, da bi skušale aktivno uresničevati zakon in omogočiti vsem upravičencem, da bi pomoč tudi dejansko dobili. Socialne službe prihranijo denar, če upravičence slabo seznanijo z njihovimi pravicami, če jim pot do njih otežijo z zapletenimi postopki in če je postopek tak, da prejemnika pomoči stigmatizira. Možna je seveda tudi nasprotna strategija, ki se uresničuje npr. v programih "outreach", da namreč službe storijo vse, da bi upravičenci zares dobili, kar jim po zakonu pripada. Zato se trudijo poiskati upravičence, jih izčrpno informirati, jim olajšati postopek pridobivanja pomoči in zagotoviti diskretnost postopka. Pomembno vprašanje je tudi, zakaj se v javnosti ustvarja očitno napačna slika o dejanskem stanju. Pisca sodita, da je mit o prejemnikih socialnih pomoči kot o prebršanih delomrznejših voda na mlin prizadevanjem po krčenju socialnih dajatev v obdobju gospodarske krize.

B.M.

... (mirrored bleed-through text from the reverse side of the page) ...